

Penelope en Odysseus: een golf van verlangen

Othilia Verdurmen heeft met haar vorige multimediale, textielinstallatie De Vuurvogel overtuigend bewezen dat ze grote thema's op een verleidelijke, zintuigelijke manier weet neer te visualiseren. In museum de TwentseWelle in Enschede gebruikt ze het oeroude epos van de Griekse held Odysseus om ons aan de hand van een wonderschone presentatie te laten nadenken over verlies en verlangen. Ze toont zowel de kracht van de wachtende en smachtende Penelope, als de strijd van Odysseus wiens heimwee het keer op keer verliest van de aantrekkingskracht van de zee. Een veelkleurige, geheimzinnige golf verbeeldt het water dat de echtelieden twintig jaar gescheiden hield op last van de vertoornde Poseidon.

Door Jet van der Sluis

Zinnelijk

Verdurmen brengt het aloude verhaal van de held Odysseus die pas na twintig jaar terug mag keren naar zijn geliefde Ithaca in twee verschillende ruimtes die symbool staan voor het mannelijke en het vrouwelijke tot leven. De rechter zaal is gewijd aan Penelope, de trouwe echtgenote die zich de opdringerige vrijers maar met moeite van het lijf kann houden. Opvallend zijn de transparantie en de hoge mate van abstrahering waarmee deze sterke vrouw is afgebeeld. Haar lendenen worden omhuld door een van metaal geweven, doorzichtig kleed waarop het hoofd van Odysseus, Zoals we dat kennen van afbeeldingen op klassieke Griekse vazen, is geborduurd. Zijn portret wordt geflankeerd door andere naakte helden in hetzelfde idioom. Penelope staat op een warm oranje platvorm naast haar prachtige huwlijksbed. Een bed dat Odysseus zelf voor hen beiden maakte op de stam van een olijfbom. Hun liefde is letterlijk geworteld in zijn geboortegrond. Dat haar verlangen een intense fysieke dimensie heeft, is zonneklaar als je naar de motieven van de sterk erotisch geladen wandbekleding kijkt. In deze prachtig gedecoreerde zaal overgheerst het gemis: Odysseus zelf is slechts nog aanwezig in de vorm van een gehavend masker, waarin we met moeite de afbeelding op haar kleed herkennen.

Golfbeweging

In de ruimte ernaast staat een manshoog, dynamisch beeld van Odysseus, gemaakt van gewapend papier- maché ook hij is nog slechts een schaduw van wie hij ooit was: ondanks zijn krachtige fysiek maakt het beeld een verscheurde indruk. Naast hem staat de schedel van een steenbok: een combinatie die zowel de viriliteit als de kwetsbaarheid van de held benadrukt. Het object van zijn verlangen, Penelope, is aanwezig in de vorm van een zelfde soort masker als hierboven beschreven: gefragmenteerd en verveerd.

De meeste aandacht wordt echter opgeëist door een fascinerend klank- en lichtspel rond een metershoge golf. Dit barokke beeld is gemaakt van de meest uiteenlopende materialen, waarmee Verdurmen een overtuigende mysterieuze onderwaterwereld creëert die door subtiele belichting steeds van kleur verandert. We herkennen niet alleen de vissen, wieren en weekdieren, maar ook

onderwaterleven waar we geen weet van hebben, dat af en toe oplicht onder het altijd fascinerende blacklight. Dit alles wordt begeleid door een hypnotiserende soundscape waarin een Griekse stem fragmenten uit de Odysseia voorleest, afgewisseld met het mechanische gelyuid van het spinnenwiel van Penelope en muziek die de zang van de Sirenen in herinnering brengt.

Aan de hand van het epos van Homerus vertelt Verdurmen het fascinerende verhaal van verlangen en gemis, even onontkoombaar als eb en vloed en even gelaagd als het leven zelf.